



בבית המשפט העליון

בש"פ 5140/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

העורר: יארי גבריאל ווסטרלונד

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים ב-
תה"ג 55616-06-20 מיום 16.7.2020 שניתנה על ידי כב'
השופטת חנה מרים לומפ

תאריך הישיבה: ז' באב התש"ף (28.7.2020)

בשם העורר: עו"ד אריק בוקאטמן; עו"ד ואדים שוב

בשם המשיב: עו"ד חנה ליב; עו"ד אביטל ריבנר

מתורגמנית: גב' ארייא פריס

החלטה

1. לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ח' מ' לומפ)
בתה"ג 55616-06-20 מיום 16.7.2020, בגדרה הורה על מעצר העורר עד להסגרתו
לפינלנד.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 23.6.2020 הגיש המשיב עתירה להכריז על העורר כבר הסגרה, לפי סעיף
3 לחוק ההסגרה, התשי"ד – 1954 (להלן: חוק ההסגרה), בהתאם לבקשת ההסגרה
שהגישה ממשלת פינלנד מיום 14.5.2018 על יסוד האמנה האירופית בדבר הסגרה (כ"א
647, כרך 17 בעמ' 87).

על פי המתואר בבקשת ההסגרה, בין השנים 2006–2009 היה העורר בעל שליטה בחברת קוסמטיקה (להלן: החברה). במסגרת זו, מכר העורר מכשירים לטיפול קוסמטי לחברה פיננסית, והציע למכוני יופי שונים לשכור ממנה את המכשירים תוך התחייבות כי יוכלו להשיב אותם במהלך תקופת ניסיון מוגדרת. ואולם, העורר הונה הן את החברה הפיננסית, הן את מכוני היופי; רשם מידע חלקי או מטעה בספרי החשבונות של החברה בשנים 2008–2009; והעביר מחשבונותיה – לאחר שהיתה שקועה בחובות – כספים ונכסים במטרה להבריחם מנושיה.

עוד נטען בבקשת ההסגרה, כי ביום 30.11.2015 נדחה ערעורו של העורר בבית המשפט לערעורים של הלסינקי, וביום 30.11.2015 נתן בית המשפט לערעורים את החלטתו להמיר שניים מתוך הראשונים של מרמה בנסיבות מחמירות בעבירות מרמה, והחליט לנפות מתקופת ריצוי העונש 3 ימים בהם היה במעצר ובכך העמיד את העונש הנותר לריצוי על 3 שנים, 11 חודשים ו-27 ימים. מלבד כך דחה את הערעורים.

לבסוף נטען בבקשת ההסגרה, כי בקשת רשות ערעור שהגיש העורר לבית המשפט העליון של פינלנד נדחתה ביום 24.8.2016, כך שפסק הדין בעניינו הפך לחלוט.

3. בד בבד עם הגשת העתירה לבית המשפט המחוזי בירושלים, הוגשה בקשה למעצר לפי סעיף 5 לחוק ההסגרה, עד למתן החלטה בעתירה בהסגרה, שבגדרה נטען כי קיימת עילת מעצר שעניינה בחשש להימלטותו מאימת הדין, ובפרט נוכח העובדה שלא התייצב לרצות את עונש המאסר בפועל שנגזר עליו כאמור לעיל; וכי מצטרף לכך "שיקול מכריע" שעניינו עמידה בהתחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל ביחס להליכי הסגרה.

4. בדיון שנערך ביום 16.7.2020 הודיע העורר על הסכמתו להסגרה, וכן כי הוא מוותר על זכותו לערער על הכרזתו כבר הסגרה בפני בית משפט זה.

נוכח האמור, הכריז בית המשפט המחוזי על העורר כבר הסגרה לפינלנד, והורה על הותרתו במעצר מאחורי סורג ובריח עד להסגרתו בפועל.

בקשת העורר לבחון את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר – נדחתה.

נקבע כי משעה שהוכרז העורר כבר הסגרה והוא צפוי לרצות עונש מאסר בפינלנד, החשש מפני הימלטותו הוא משמעותי; וכי "בהיעדר יכולת להפקיד ערבויות

כספיות משמעותיות", ומכיוון שהמפקחים שהוצעו הם בני משפחתו של העורר, יש קושי בחלופת מעצר זו, ואין מקום לבחון אותה כלל בשלב זה.

יחד עם זאת, צוין כי ככל שהעורר לא יוסגר לפינלנד בתוך 90 יום, ותוגש בקשה נוספת להארכת תוקף ההכרזה על הסגרתו, תישקל האפשרות לשחררו לחלופת מעצר.

טענות הצדדים בערר

5. מכאן הערר שלפניי, שבו נתבקש להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני ואנושי ובתנאים מגבילים נוספים.

לטענת העורר, אף שהוכרז כבר הסגרה, לא היה מקום להימנע מבחינה האם ניתן להשיג את תכלית מעצרו בדרך של חלופת מעצר. לשיטתו, העובדה שלא ניהל הליך משפטי ביחס להסגרתו, ואף ויתר על זכותו לערער על הכרזת ההסגרה, מלמדת על נכונותו לשאת בעונשו ולא להימלט מהדין.

בהקשר זה נטען, כי העורר לא הסתיר מהרשויות בישראל את שמו האמיתי; רשם את מענו יחד עם משפחתו באופן גלוי; יש לו שני ילדים מנישואיו עם אישה ישראלית; והגעתו ארצה בשנת 2016 – בטרם נעשה פסק הדין בעניינו חלוט – באה על רקע צרכיה הרפואיים של בתו.

עוד נטען, כי קיימים שיקולים נוספים לשחררו של העורר לחלופת מעצר, וביניהם, גילו ומצבו הרפואי; העובדה כי בקשת ההסגרה הוגשה על ידי ממשלת פינלנד למעלה משנתיים טרם הגיש המשיב עתירה להסגירו; היעדר מסוכנות סטטוטורית בעבירות שבגינן הורשע; גזר דינו שאינו עולה על 4 שנות מאסר; והמצב השורר במדינה עקב התפרצות נגיף הקורונה.

לבסוף, נטען כי עקב קשיים אובייקטיביים הקיימים בתיאום העברת עצורים בין מדינות בימים אלו, אין כל צפי להסגרתו של העורר לפינלנד; כי מצבו הרפואי מתדרדר לנוכח היעדר טיפול אפקטיבי, מצד שירות בתי הסוהר, במחלות הרקע שמהן הוא סובל; וכי בנסיבות אלה, לא היה מקום להותירו מאחורי סורג ובריח למשך 90 יום ללא בחינת חלופת מעצר בעניינו.

6. בדיון שנערך לפניי שבו באי-כוח המשיב על טענותיהם, והדגישו הן את נכונותו של העורר לשאת בעונשו, אשר באה לידי ביטוי, בין היתר, בהסכמתו המידית להסגרתו תוך ויתור על זכות הערעור הקנויה לו; הן את ההתדרדרות במצבו הרפואי במהלך תקופת מעצרו, שאת סימניה ניתן היה לראות על פניו של העורר בעת הדיון.

7. מנגד, באות-כוח המשיב התנגדו לקבלת הערר.

לשיטתן, יציאת העורר מפינלנד לישראל לאחר שנגזר עונשו, מצביעה על חשש מובנה שלפיו הוא עלול לנסות להימלט מריצוי עונשו, בשנית, לאחר שהוכרז כבר-הסגרה. לפיכך, כאשר הורשע העורר בדיון וחזקת החפות אינה עומדת לו, נקודת האיזון משתנה לחובתו, ואין מקום לשחררו לחלופת מעצר.

עוד נטען, כי מאחר שהעורר ובת זוגו פשטו רגל, ואין ביכולתם לשאת ב"הפקדה משמעותית", הרי שלא היה צורך אף בהגשת תסקיר מעצר בעניינו, שכן בנסיבות אלה, מדובר "בחלופה לא רצינית ולא ממשית".

לבסוף, נטען כי חרף המצב השורר בעקבות מגיפת הקורונה הן בישראל והן בפינלנד מתקיימים בימים אלו מגעים להסדרת הסגרתו של העורר לפינלנד, ואולם לא ניתן לבצע את ההסגרה עד לחלוף 30 יום מעת הכרזתו כבר הסגרה, מאחר ובפרק זמן זה עדיין עומדת לו הזכות לערער על הכרזה זו.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בערר ובנספחיו, ושמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך לפניי, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל באופן חלקי.

9. המסגרת הנורמטיבית לענייננו מצויה בהוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו–1996 (להלן: חוק המעצרים), אשר חלות, בשינויים המתחייבים, אף על מעצרו של אדם במסגרת הליכי הסגרתו למדינה אחרת בהתאם לחוק ההסגרה (בש"פ 8643/12 ברמי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 13 (1.1.2013)); (בש"פ 1084/20 פליקס נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 15 (26.2.2020)); (להלן: עניין פליקס)).

בהתאם לכך, כבר הודגש בפסיקת בית משפט זה, כי על אף האינטרס הציבורי שעניינו בקיום התחייבויותיה של מדינת ישראל בזירה הבינלאומית, אין מדובר בשיקול מכריע (בש"פ 5477/17 עמר נ' מדינת ישראל, פסקה 20 ((19.9.2017)).

אינטרס זה, חשוב ככל שיהיה, אינו עולה כדי עילת מעצר עצמאית, אלא הוא אחד מן השיקולים שעל בית המשפט להביא בחשבון במסגרת עריכת האיזון בין שאלת קיומן של עילות המעצר הקבועות בחוק המעצרים במקרה נתון, ובין זכותו של המבוקש כי לא תיפגע חירותו במידה העולה על הנדרש (עניין פליקס, פסקה 15).

10. כפועל יוצא מכך, נקבע כי אף כאשר הוכרו אדם כבר-הסגרה, מוטל על בית המשפט הדן בעניינו לבחון האם ניתן להבטיח את מטרת המעצר, ובכלל זאת, את הפגת החשש מפני הימלטותו, באמצעים אשר פגיעתם במבקש פחותה (בש"פ 1897/19 היועץ המשפטי לממשלה נ' טוויל, פסקה 13 ((19.3.2019)).

עוד נקבע, כי אין להותיר אדם במעצר, תוך פגיעה קשה בזכויותיו, רק משום שאין ביכולתו להפקיד סכום כסף גבוה כערובה לתנאי שחרורו. יפים לענייננו דברים שנכתבו על ידי השופט י' טירקל בבש"פ 9694/02 רביזדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 176, 181:

"תחושת הצדק אינה סובלת שאדם שאין ידו משגת להפקיד ערובה שהושתה עליו כתנאי לשחרורו מן המעצר יישאר במעצר רק מטעם זה. הדבר נובע גם מעקרון המידתיות שבחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, שמכוחו יש להקפיד שלא להטיל ערובה בסכום מופרז כתנאי לשחרור."

מן הכלל אל הפרט

11. בנסיבות המקרה דנן, חרף ההכרזה על העורר כבר-הסגרה, ועל אף קיומו של חשש מובנה להימלטותו מהדין, אני סבור, כי לא היה מקום להימנע מבחינת אפשרות שחרורו לחלופת מעצר. זאת, בהתאם לכלל שלפיו אין לפגוע בזכותו לחירות של מי שהוכרו כבר-הסגרה באופן שאינו נדרש לשם הגשמת התכלית העומדת בבסיס עילת המעצר בעניינו.

בענייננו, העורר הוכרו כבר-הסגרה, בהסכמתו, ולאחר שהצהיר כי אינו מתכוון לערער על ההכרזה נוכח כוונתו לרצות את עונשו ולסיים את ההליך הפלילי בעניינו. לצד

זאת, המעשים המיוחסים לו, אינם מעשי מרמה מהסוג הדורש תחכום רב; וכעולה מהעונש שהוטל עליו – אין מדובר בעבירות המנויות על החמורות או המסוכנות שבספר החוקים.

נוסף על כך, העתירה להורות על הכרזת העורר ככר-הסגרה הוגשה רק בחלוף שנתיים מבקשת ההסגרה שהגישה ממשלת פינלנד – דבר שיש בו כדי להצביע על היעדר דחיפות במעצרו מאחורי סורג ובריח; ואף בבקשת המעצר שהוגשה בעניינו, לא נטען כי קיימת עילת מעצר שעניינה במסוכנות הנשקפת ממנו.

זאת ועוד, נסיבותיו האישיות של העורר, ובכללן מגוריו מזה כארבע שנים בישראל, כאשר שמו ומענו ידועים לרשויות, והעובדה כי בת זוגו ושני ילדיו מתגוררים בישראל – עשויים ללמד על הקטנת החשש מפני כוונתו להימלט מאימת הדין. כמו כן, מצבו הרפואי של העורר, אשר מפאת צנעת הפרט לא ארחיב בו – תומך אף הוא בצורך במציאת חלופת מעצר אשר תפיג את החשש מהימלטות באופן שאינו פוגע בזכויותיו יתר על המידה.

12. עוד מצאתי להעיר, כי אף שחזקת החפות אינה עומדת עוד לעורר, מכל מקום, מעצרו בשלב זה אינו מהווה חלק מעונש המאסר שנגזר עליו, ואף איננו נדרשים להכריע אם מעצרו לצורכי ההסגרתו ינוכה מעונש המאסר שנגזר עליו בהתאם להוראות הדין הפינלנדי (והשוו לע"פ 3242/19 היועץ המשפטי לממשלה נ' אלציק, פסקה 4 לחוות דעתי (18.8.2019)).

בנסיבות אלה, אף שחזקת החפות אינה עומדת לו, אין בכך כדי להצדיק את הפגיעה בזכויותיו כאשר ניתן להבטיח את הסגרתו כאשר עד אז יהא בחלופת מעצר מתאימה.

13. לבסוף, אין בידי לקבל את הטענה שלפיה נוכח מצבו הפיננסי של העורר אין טעם בבחינת האפשרות לשחררו לחלופת מעצר. כפי שציינתי לעיל, מצבו הכלכלי של העורר אינו יכול, כשלעצמו, להצדיק את הותרתו במעצר, מקום בו ניתן להפיג את החשש משחרורו בדרך אחרת.

הנה כי כן, החלטת בית המשפט המחוזי, שלפיה אין מקום לבחון את אפשרות שחרורו של העורר לחלופת מעצר, נוכח העובדה כי אין ביכולתו להפקיד ערובה גבוהה כדי להבטיח את תנאי שחרורו – אינה יכולה לעמוד.

14. לאור כל האמור, מצאתי לנכון, להשיב את הדיון לבית המשפט המחוזי אשר יכריע בבקשת שחרורו של העורר לחלופת מעצר, לאחר שיתקבל תסקיר מעצר בעניינו. בהחלטתו, ישקול בית המשפט האם ניתן – בהתאם לאמור בתסקיר שיתקבל – להפיג את החשש מהימלטות העורר בדרך של חלופת מעצר; וכן יבחן באופן בלתי אמצעי את המפקחים שיומלצו על ידי שירות המבחן, ויקבע תנאים מגבילים נוספים להבטחת התייצבותו של העורר לשם הסגרתו.

15. סיכומו של דבר, הערר מתקבל חלקית, באופן שאני מורה על השבת הדיון בעניינו של העורר לבית המשפט המחוזי, אשר ידון באפשרות שחרור העורר לחלופת מעצר בפיקוח אלקטרוני ובתנאים נוספים, לאחר שיתקבל תסקיר מעצר כאמור.

נוכח האמור לעיל, ובפרט בשים לב למצבו הרפואי של העורר, שירות המבחן מתבקש להגיש תסקיר בעניינו לבית המשפט המחוזי, לא יאוחר מיום 16.8.2020.

ניתנה היום, ט' באב התש"ף (30.7.2020).

ש פ ט